

Het leven in de Chinese fabriek

Doelstelling van de besprekingssessie:

- Kennismaking met het thema 'internationale arbeidsverdeling' en wie hierbij de verschillende 'spelers' zijn.
- Inzicht krijgen in de rol die China speelt op de internationale (arbeids)markt.
- Bepalen van een eigen standpunt / mening over de plaats en rol van China in de wereld.

Hoe werken rond dit thema op basis van de reportage?

Mogelijke didactische werkmodellen

1. KIJK MODEL

We proberen de toeschouwers aan te zetten om aandachtig te luisteren en te kijken naar bepaalde aspecten in de reportage die hen interesseren of aanbelangen. Nadien krijgen ze de kans hun mening te geven en kan er een discussie gevoerd worden.

Mogelijke aspecten om te volgen in deze reportage:

- *Arbeidsomstandigheden in Chinese fabrieken*
- *het leven van de Chinese textielarbeidsters*
- *De positie van de fabrieksdirecteur*
- *Het organiseren van Chinese werknemers*

Verloop

1. Voor de reportage:

Elke toeschouwer krijgt een personage "toebedeeld". De bedoeling is dat de toeschouwers dit personage met bijzondere aandacht volgen, om er achteraf hun indrukken / bemerkingen over te geven.

Bijv.:

- *De twee meisjes die in de textielfabriek werken*
- *De directeur*
- *Han Dongfang*

2. Na de reportage:

a) We laten de verschillende mensen kort reflecteren over het personage dat zij beter bekeken hebben.

Wat is je opgevallen?
Wat vind je positief aan het personage?

*Wat vind je negatief aan de situatie van het personage?
Wat zou jij dan in die situatie doen?
Staat de figuur ver van jouw persoonlijke leefwereld?*

Mogelijke variatie:

De vragen kunnen aangepast worden aan de doelgroep. Men kan 1 vraag stellen aan heel de groep of verschillende mensen in de groep verschillende vragen geven.

b) Besprekingsvragen bij de reportage:

- Welk beeld hebben wij hier van China? Klopt dat na het zien van de reportage?
- Hoe ziet een standaard werkdag eruit voor textielarbeidsters in China?
- Sinds wanneer heeft China een dergelijk grote plaats kunnen innemen in de internationale arbeidsmarkt?
- Welke impact heeft dat op de Chinese economie?
- En welke impact op de Chinese werknemers?

AANRADER:

Een **bijzonder interessant** artikel om te gebruiken als extra informatie bij de bespreking van de reportage én om het debat open te trekken over China, is het artikel “De Chinese Vakbond” van Chinaworks.be. Hierin vind je nog heel wat inspiratie voor extra besprekingsvragen en het debat! Zoals je zal lezen is nuance en omkadering van essentieel belang willen we een realistisch beeld weergeven van China!

(http://www.chinaworks.be/site/index.php?option=com_content&task=view&id=42&Itemid=7)

Ook terug te vinden als pdf op de webpagina.

Je vindt er onder andere toelichting en duiding over:

Onmenselijke arbeidsomstandigheden: een beetje nuancering

De Chinese vakbond: geschiedenis – evolutie - contextkader

De “Labour Contract Law”: toelichting over de nieuwe arbeidswet

Succesvolle internationale steun

De zaak Wal-Mart: de rol van ACFTU bij de oprichting van vakbondswerking binnen deze MNO.

Wie wil “vrije vakbonden”?: toelichting over vakbondsvrijheid in China

Het China Labor Bulletin (CLB) van Han Dongfang: een kritische benadering op deze organisatie, die ook aanbod komt in de reportage.

Voor sommige antwoorden op de besprekingsvragen kan je ook gebruik maken van de informatie die hieronder uitgewerkt is bij het stellingenmodel.

2. STELLINGEN MODEL

Verloop

Voor de reportage:

- Groep verdelen in kleine groepjes
- Elk groepje krijgt een aantal stellingen
- Tegen de muur hangt een rode, een blauwe en een groene fiche verspreid over het lokaal
- Elk groepje bespreekt de stellingen **voordat** de video bekeken wordt: ze hangen de stellingen waarmee ze akkoord gaan bij de groene fiche, de stellingen waarmee ze niet akkoord gaan bij de rode fiche en de stellingen waarover ze twifelen of meer uitleg willen bij de blauwe fiche.
- Kort overlopen we in groep de verschillende stellingen en waarom ze bij een welbepaalde kleur hangen.

Na de reportage:

- Na het bekijken van de video worden de verschillende stellingen er opnieuw bijgehaald en kijken we of de meningen veranderd zijn. Dit geeft een mogelijkheid tot discussie. De begeleider kan de advocaat van de duivel spelen door tegenargumenten aan te halen, om aldus de complexiteit van het thema bloot te leggen.
- Dit geeft een mogelijkheid tot discussie. De pro's en contra's die zijn uitgeschreven bij de stellingen zijn enkel bedoeld om de discussie te voeden, ze kunnen dus vrijblijvend gebruikt worden door de begeleider in functie van het debat dat volgt. Ze reflecteren niet zozeer een standpunt van bijvoorbeeld het ACV, tenzij dat expliciet vermeld wordt.
- Vragen en terugkoppelen naar eigen ervaringen van doelpubliek/deelnemers (binnen bedrijf, gemeente, ...)
- Wat kunnen wij doen? Wat doet de vakbond?

Mogelijke stellingen:

1. De Chinezen pakken onze jobs af. We zouden als compensatie beter onze grenzen sluiten voor Chinese producten.

Pro:

Wij als Belgische werknemers kunnen niet concurreren tegen de Chinezen, wiens lonen slechts een fractie van de onze zijn. Het is dus aan de Belgische overheid om ons te beschermen tegen deze valse vorm van concurrentie.

Contra:

Afspraken en internationale regels over wereldhandel gebeuren binnen het kader dat de Wereldhandelsorganisatie (WTO) oplegt, en waaraan lidstaten zich te houden hebben, anders kunnen ze daar voor gesanctioneerd worden. Natuurlijk hebben lidstaten, dus ook België, een aandeel in het uittekenen van deze regels en handelsovereenkomsten. De Belgische vertegenwoordigers kunnen dus over hun standpunten en beslissingen geïnterpelleerd worden

door het maatschappelijk middenveld, waaronder NGO's en ook vakbonden. Maar gezien de weinige transparantie in dit beleid, is dit niet evident voor het maatschappelijk middenveld-organisaties. Stellen dat een oplossing erin bestaat om onze grenzen te sluiten, is niet realistisch omdat België gebonden is aan afspraken waar het zichzelf toe geëngageerd heeft. (Om meer te weten te komen over de voor- en nadelen van vrijhandel en de afspraken die België daartoe gemaakt heeft, raadpleeg de didactische fiche over de WTO, die hoort bij de webreportage "boer tegen landbouwindustrie", elders op de website)

Wanneer ongebreidelde concurrentie hét kenmerk is van het huidige model van globalisering, dan bestaat hét antwoord hierop om universele, algemeen toepasbare regels te voorzien die een zekere 'vloer' in het systeem leggen, een vloer waaronder de concurrentie niet kan gaan.

Dé universele regels waarop vakbonden wereldwijd de aandacht op vestigen zijn de fundamentele conventies inzake werknemersrechten die door de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO - waarin ook werkgevers en regeringen zijn vertegenwoordigd!) zijn goedgekeurd.

*Voor het hoe en wat van het ACV in de IAO: zie [acv-online.be](http://www.acv-online.be)
http://www.acv-online.be/Wie_zijn_we/Internationaal/Mondiaal/mondiaal.asp*

Of zie artikel Luc Impens: vakbonden bouwen aan socialere globalisering. (als pdf op de webpagina)

Lees er ook de paragraaf "internationale steun" van het artikel van Chinaworks op na, die ook ingaat op de rol van MNO's in China!

"In plaats van Chinese arbeiders aan te vallen voor het "afpakken van Amerikaanse jobs" en in plaats van invoerbepalingen te eisen worden nu de multinationals met de vinger gewezen die de Chinese arbeiders willen arm houden door sociale wetgeving te blokkeren. Ze besluiten: "Deze aanpak laat toe om de Amerikaanse arbeidsnormen te verdedigen én tegelijkertijd de Chinese arbeiders te steunen in hun strijd voor basisrechten op hun werkplaatsen."

2. Het is onze eigen schuld dat bedrijven naar China trekken. De vakbonden stellen hier veel te veel eisen.

Pro:

Als vakbonden voortdurend moeilijk gaan doen en allerlei excessieve loonseisen gaan stellen aan bedrijven, valt het niet te verwonderen dat die andere oorden opzoeken waar de loonkost veel minder is. Onze lonen liggen al hoog genoeg, en als we nog veel meer eisen gaan stellen, zullen we nog veel meer jobs kwijtraken.

Contra:

Als vakbond weigeren wij om in deze al te doorzichtige argumentatie van sommige werkgevers mee te gaan. Vaak maakt de loonkost slechts een klein onderdeel uit van de totale productiekost. Het dreigen met delocalisatie is een

veelgeproefde tactiek van bedrijfsleiders. Vaak gebruiken ze dit als doorslaggevend argument om een loonmatiging verkocht te krijgen of de werknemers allerlei vormen van flexibiliteit door de strot te duwen. “Delokalisering” of “globalisering” wordt dan als stok achter de deur gebruikt. De **redenen** waarom bedrijven delokaliseren zijn **divers**. Er zijn inderdaad bedrijven die de hoge loonkost (omwille van de fiscale en parafiscale druk) invoeren om hun koffers te pakken. Ze proberen daar een mouw aan te passen door op zoek te gaan naar **goedkope arbeidskrachten**. Als landen met fiscale voordelen en subsidies staan te zwaaien, is dat voor sommige bedrijven heel verleidelijk. Maar dit is slechts één van de vele mogelijke redenen, en zeker niet de belangrijkste. De meeste bedrijven willen daar naartoe waar zich groeimogelijkheden aandienen, waar **een nieuwe markt** kan aangeboord worden. Sommige Aziatische landen en zeker een aantal vroegere Oostbloklanden zoals Polen, Hongarije en Tsjechië komen daarvoor in aanmerking.

NVDR: Voor meer toelichting over het fenomeen van delokalisatie en de rol die China daarin inneemt, consulteer de didactische fiche die is uitgewerkt bij de reportage “Een geschiedenis van de toekomst – Het verhaal van Philips Hasselt”, dat je elders op de website aantreft (cfr stelling 4 en 5 van die fiche).

3. De organisatie van vakbondswerking in China stelt niets voor.

Pro:

Een belangrijke voorwaarde dat een vakbond wel degelijk de belangen van werknemers ter harte neemt en verdedigt, is dat die vakorganisatie onafhankelijk werkt. In China is er maar één vakbond, de ACFTU, en dat is een staatsvakbond, die met handen en voeten gebonden is aan de communistische partij, CCC. In China bestaat er dus wel een vakbond, maar die voert hoegenaamd niets uit voor de verdediging van de belangen van de miljoenen Chinese arbeiders, zoals wij dat hier van een vakbond kennen. Dat daarom zoveel buitenlandse bedrijven zich daar in China vestigen, hoeft niet te verbazen: de vakbond stelt daar toch geen eisen naar lonen en arbeidsomstandigheden.

Contra:

China evolueert razendsnel. De economische groei is spectaculair. Maar ook op andere vlakken heeft China duidelijk een nieuwe koers ingezet. Ook de vakbond anno 2007 is niet meer te vergelijken met de vakbond van enkele decennia geleden. De vakbond krijgt bovendien van de nieuwe president Hu Jintao een cruciale rol toebedeeld in het proces om de enorme winsten van de economische groei beter en evenwichtiger verdeeld te krijgen onder de bevolking. ACFTU beslist om zich te concentreren op twee elementen: enerzijds op beter afdwingen van arbeidsrechten via herzieningen van de arbeidswet. Anderzijds op het opstarten van basissyndicalisme, ook in de talrijke nieuwe buitenlandse bedrijven. Op beiden vlakken boeken ze substantiële vooruitgang.

Lees er zeker de paragrafen 'En de Chinese vakbond- Van crisis tot tegenreactie?' op na in het artikel van Chinaworks, terug te vinden op de webpagina!

4. De nieuwe arbeidswet die door de Chinese Congres is ingesteld sinds juli 2007, opent nieuwe perspectieven.

Pro:

De Labour Contract Law die de Chinese regering samen met de vakbond uitgewerkt heeft, betekent op heel wat punten een stevige verbetering op het vlak van arbeidsrechten. Zo staat er in het wetsontwerp dat geschreven contracten verplicht worden, voorziet het in een systeem van CAO's, te onderhandelen met de vakbond over problemen van veiligheid en gezondheid en de arbeidsorganisatie in het algemeen in het bedrijf. De wet voorziet ook strengere controles vanwege de overheid op lonen, overuren en arbeidsvoorwaarden. En er wordt zelfs gesproken van installatie van een systeem van arbeidsinspectie, om maar enkele van de elementen te noemen die wijzen op duidelijke vooruitgang op het vlak van arbeidsrechten die met de nieuwe arbeidswet gemaakt wordt.

Contra:

De wet schrijven en stemmen is één zaak. De implementatie van de nieuwe arbeidswet is nog een andere zaak natuurlijk. Want in hoeverre zal de macht reiken van industriële lobby-groepen die al duidelijk kenbaar hebben gemaakt deze evolutie niet gunstig gezind te zijn en zelfs openlijk dreigen met het stopzetten of verminderen van productie in China als de wet niet aangepast wordt? En zal de overheid en de vakbond erin slagen om voldoende controle te kunnen uitvoeren om erop toe te zien dat de wet geen dode letter blijft?

Lees er zeker de paragraaf 'Labour Contract Law' op na in het artikel van Chinaworks, voor meer toelichting.

3. MODEL met GASTSPREKER

Je zoekt een gastspreker die kan getuigen over het thema dat in de reportage aangesneden wordt, die de link kan maken met de huidige Belgische realiteit, of die kan inspelen op de actualiteit waarin het thema ook aanbod komt. China is 'hot'. Steeds meer trekken Belgen van allerlei slag naar China om zelf polshoogte te gaan nemen. Hoor eens bij jou in de buurt. Misschien is er ook al een vakbondssecretaris uit jouw verbond of centrale in China geweest. China wordt ook vanuit de Internationale Dienst van het ACV opgevolgd. Contact opnemen kan via international@acv-csc.be

Ook de Schone Kleren Campagne volgt China op, meer bepaald in het kader van de huidige campagne PlayFair2008 (www.schonekleren.be)

VRT-journalist Tjoi is één de drijvende krachten achter Chinaworks.be en auteur van boeken over China
Catherine Vuylsteke is journaliste van De Morgen en auteur van verschillende reportagereeksen en een boek over China

Wat is?

Meer weten over de kernbegrippen uit de reportage? Zie onderdeel “woordenboek” voor een korte omschrijving van deze kernbegrippen:

Arbeid
China
Delokalisatie
Vakbonden – Internationaal Vakverbond – Internationale Arbeidsorganisatie
....

Meer weten?

Neem een kijkje op de webpagina van de reportage voor:

Achtergrondartikels – en materiaal

IVV start dialoog met Chinese eenheidsvakbond
De Chinese vakbond - Chinaworks
China and the international labour movement – Anita Chan
Race to the bottom – Anita Chan
The global battle over new rights for Chinese workers
UNI global union report China
China in Africa – volledig e-boek

Links naar interessante websites en artikels over het thema

www.chinaworks.be
www.playfair2008.org
www.schoneklerin.be

PALAbrief 43, Europa, berg op die Januskop. Onze samenlevingen doorgronden onvoldoende de globalisering - Dirk Barrez & John Vandaele
<http://www.pala.be/palabrief.php?showarticle=1&id=00052>

PALAbrief 6, De verhandeling van rijkdom en armoede. We moeten de economie democratiseren – Dirk Barrez
<http://www.pala.be/palabrief.php?showarticle=1&id=00009>